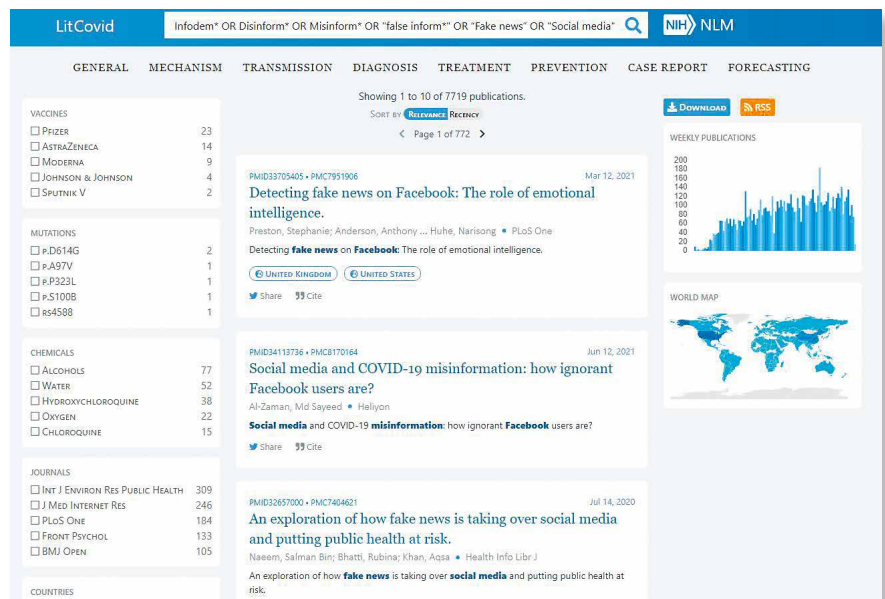

Infodemija u znanstvenim časopisima

Ne borimo se samo s epidemijom, borimo se i s infodemijom, poznata je i često citirana izjava glavnog direktora Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) Tedrosa Adhanoma Ghebreyesusa. Problem prekomjerne količina informacija o novoj bolesti i njezinom uzročniku primijećen je već u prvim danima pandemije, pa je SZO posebnu pažnju posvetila i toj tematici upozoravajući kako „tijekom zdravstvene krize, infodemija može ugušiti vjerodostojne informacije i omogućiti lakše širenje glasina otežavajući učinkovitu javnozdravstvenu reakciju“.

No bujica informacija nije zabilježena samo u medijskom prostoru, na društvenim mrežama i u ostalim modernim komunikacijskim kanalima – svjedoci smo i prave poplave znanstvenih i stručnih informacija objavljenih u znanstvenim časopisima. Već smo pisali o promjenama koje je pandemija unijela u sustav znanstvene komunikacije – veliki broj objavljenih radova (2500-4500 tjedno), brzina i upitna kvaliteta recenzijskog postupka, pretisci, istraživački podaci, otvoreni pristup... (Škorić, Glasnović, Petrak, CMJ 2020; 61(2); Škorić, mef.hr 2020; 39 (1)). Ovdje se želimo osvrnuti na objavljene radove koji tematiziraju različite aspekte infodemije.

Problematikom prevelike količine dostupnih informacija, širenja dezinformacija i lažnih vijesti prije aktualne pandemije bavili su se pretežno znanstvenici iz pod-

The screenshot shows the LitCovid search results page. The search query is "Infodem* OR Disinform* OR Misinform* OR "false inform*" OR "Fake news" OR "Social media". The results are sorted by Relevance (Frequency) and show 1 to 10 of 7719 publications. The first result is "Detecting fake news on Facebook: The role of emotional intelligence" by Preston, Stephanie; Anderson, Anthony... Huhe, Narisong • PLoS One, dated Mar 12, 2021. The second result is "Social media and COVID-19 misinformation: how ignorant Facebook users are?" by Al-Zaman, Md Sayeed • Heliyon, dated Jun 12, 2021. The third result is "An exploration of how fake news is taking over social media and putting public health at risk" by Naeem, Salman Bin; Bharti, Rubina; Khan, Asa • Health Info Libr J, dated Jul 14, 2020. The interface includes filters for Vaccines, Mutations, Chemicals, Journals, and Countries, as well as a weekly publications chart and a world map.

Prikaz pretraživanja u bazi LitCovid

ručja društvenih znanosti. Pretraživanjem pojmova *Infodem** OR *Disinform** OR *Misinform** OR „*False inform**“ OR „*Fake news**“ u naslovu, sažetku i ključnim riječima u bazi Scopus nalazimo gotovo 20.000 radova s tom tematikom. Kada pretraživanje ograničimo na članke koji istodobno tematiziraju i Covid, nalazimo oko 2500 članaka, a ako im pribrojimo i članke koji tematiziraju društvene mreže u kontekstu pandemije, dolazimo do gotovo 8000 članaka.

Velik broj članaka s tematikom količine, kvalitete i načina širenja informacija u interdisciplinarnoj bazi poput Scopusa ne začuđuje. No pretraživanje biomedicinskih baza LitCovid i PubMed daje pomalo iznenađujuće rezultate.

U bazi LitCovid, koja okuplja članke s tematikom virusa SARS-CoV-2 i bolesti koju uzrokuje, nalazimo mali broj radova koji izrijeком spominju infodemiju (284). Članaka o dezinformacijama (*Disinform**) i lažnim vijestima (*False inform**

ili *Fake news*) također nema puno. No zato radova u kojima se spominje *Misinformation* ima gotovo 5000. Kada se u pretraživanje uključe i termini koji se odnose na društvene mreže, u LitCovidu nalazimo oko 7700 radova. Dakle, čak 4 % svih radova u ovoj biomedicinskoj bazi govori o nekom od aspekata infodemije.

Pretraživanje LitCovida nije moguće ograničiti na polja poput naslova, sažetka i ključnih riječi, već je navedenih 7700 rezultata dijelom pronađeno i pretraživanjem cjelovitog teksta. Da bismo dobili uvid u broj radova kojima je neki od aspekata infodemije jedna od ključnih tema, ponovili smo upit i prilagodili ga bazi PubMed, ali s ograničenjem isključivo na pretraživanje naslova i sažetaka. Rezultat je bio 1200 članaka medicinsko-infodemijske tematike što je i dalje impresivna brojka koja zorno upućuje na važnost ove problematike i potencijalni utjecaj na zdravstvene ishode.

Lea Škorić